

Slovo k povzbuzení na středu 13. května 2020 ...
Biblická čtení: Sk 15,1-6; Ž 122; Jan 15,1-8

Milé sestry, milí bratři,

pokračujeme v biblické četbě na pokračování, pokračujme i v našich pokusech o rozjímání nad nimi.

V prvním čtení z 15. kapitoly Skutků se před námi otevírá první část svědectví o jedné z nejzásadnějších událostí z počátků církve: o takzvaném Jeruzalémském koncilu. Jsme někdy v letech 48 nebo 49, Pavel s Barnabášem se již vrátili ze své první misijní cesty, během které – po odmítnutí ze strany mnohých židů – se evangelium otevřelo jasně i pohanům. To s sebou samozřejmě přineslo zcela zásadní otázku: Jsou ti, kteří se stanou křesťany z pohanství, vázáni rituálními předpisy Tóry, zejména obřízkou (anebo dokonce předpisy Talmudu, rabínského výkladu Zákona), anebo nikoli? Protože odpověď nebyla jasná a ani praxe nejprvotnější církve nebyla všude stejná, dochází k řadě velmi vážných sporů, jak můžeme číst nejenom na stránkách Skutků, ale čehož ozvěnu slyšíme i v některých Pavlových listech.

Nejde ale jen o spory, otázka je opravdu zásadní a bylo na ni třeba najít co nejrychleji odpověď, a to nejen z hlediska (svátostné) praxe. Do otázky po obřízce totiž ústí mnohem hlubší a zásadnější otázky týkající se samotného vztahu mezi Starým a Novým zákonem, respektive mezi starozákonní a novozákonní bohoslužbou, vztahu mezi synagogou a církví, mezi Starým a Novým Izraelem, otázka, zda příslušnost k Božím lidu Staré smlouvy hraje ještě vůbec nějakou roli, a komu (všemu) tedy nyní platí všechna starozákonní zaslíbení.

Není proto až tak divu, že otázka obřízky v rané církvi byla velmi živá, vyvolávala někdy skutečně až vášnivé spory mezi „židy“ a „helénisty“, hrozila opravdovým rozkolem. Rozhodnout, jak to s požadavky na pohanokřesťany má do budoucna být, proto přesahovalo možnosti (dnes bychom řekli „kompetence“) samotného apoštola Pavla. On jen ze své misijní a pastorační zkušenosti dobře věděl, jak Kristova milost rychle a mocně působí i v srdcích těch, kteří i bez obřízky a dodržování rituálních předpisů Starého zákona přijímají křest a život podle evangelia. Proto se – veden také Božím duchem – odebrá do Říma, aby předložil celou záležitost tamějším starším, především Dvanácti, apoštolům pod vedením Petrovým. Ti se skutečně proto shromáždí a začnou o věci rokovat a modlit se za její vyřešení. Nakonec – po vyslechnutí zainteresovaných, diskuzi a modlitbách – padne rozhodnutí: „rozhodl Duch svatý a my“.

Celá událost představuje nejen Boží rozluštění dané otázky a tím definitivní otevření církve pohanům, ale je také biblickým zakotvením instituce budoucích celocírkevních koncilů či sněmů, instituce, která v následných dějinách (katolické) církve sehraje velmi důležitou roli. Ať už se jedná o koncily starověké (počínaje Prvním nicejským koncilem), společné křesťanskému Západu i Východu (především pravoslaví), anebo o koncily středověké, novověké či o koncil poslední (Druhý vatikánský). Stále to jsou shromáždění nástupců apoštolů (biskupů) ve společenství s nástupcem Petrovým (papežem), která – vedena Duchem svatým – rozhodují především o sporných otázkách ve věcech víry a mravů. Vedle toho o mnoha dalších věcech, často i disciplinárních či dobově podmíněných, ale zásadní rozhodnutí v otázkách víry a mravů bývají ta nejzásadnější koncilní rozhodnutí, na která se vztahuje Kristův příslib apoštolům „kdo vás slyší, mne slyší“.

Jako katoličtí křesťané nejenže bychom neměli (sebevědomě) pohrdat závazným učením církve v otázkách víry a mravů, ale mělo by nás zajímat jako autentický výklad a aplikace Kristova evangelia a měli bychom se jím především také snažit řídit. Důležitým mementem nechť nám je třeba právě dnešní první čtení: Jestliže některé otázky se neodvážil posoudit ani sám svatý Pavel, možná o to méně bychom si měli myslet, že to můžeme činit my. Že tomu či onomu ve věcech víry a mravů rozumíme lépe než celá církev, lépe než sám papež a sbor

biskupů, kteří – narozdíl od nás – k podobným rozhodnutím mají Kristem slíbenou sílu Ducha svatého.

V dnešním evangelijním úryvku z 15. kapitoly Janova evangelia – stále čteme z dlouhé řeči, kterou Pán Ježíš pronáší po poslední večeři a mytí nohou učedníkům – máme před sebou krásný obraz, příměr o kmeni a ratolestech. Kdo je kdo či co, je jasné: Pán Ježíš je pravým vinným kmenem, my jsme ratolestmi. Jen jako ratolesti, které zůstanou na kmeni, Kristu a budou z něj čerpat životadárnou sílu, máme naději přežít, žít svatě, přežít do věčnosti.

Z obrazu je ale zřejmé, že samo být ratolestí ještě nestačí, je třeba skutečně přinášet plody. Nejen ta ratolest, která se sama rozhodne nezůstat na kmeni, uschne. Ale odříznuta bude i ta, která nepřináší žádné ovoce. Tak to činí vinař u vinné révy, tak se to děje i na Stromě života, jímž je Kristus. Něco podobného slyšíme i z jiných jeho přirovnání a podobenství, nejvýrazněji asi z toho o neplodném fíkovníku anebo z podobenství o hřivnách.

A je dobré to slyšet. Jestliže na začátku pandemie jsme potřebovali slyšet především slova útěšná (ta samozřejmě potřebujeme slyšet i nadále, o tom není pochyb), tak nyní možná potřebujeme slyšet už i slova jiná. Slova povzbuzující, apelativní, vedoucí k obrácení, k novému začátku. Právě dnešní obraz, který je součástí Ježíšova Testamentu, je určitě jedním z nich.

Co nám říká? Že nestačí být jen na kmeni a čerpat, ale je třeba také z načerpaného přinášet plody. To je základní princip lidského života, sounáležitosti a solidarity lidského pokolení, vztahu k druhým lidem i celému světu, včetně přírody, základní princip křesťanské existence. Člověk nesmí být jen konzumentem, žít a čerpat si jen pro sebe, na úkor druhých a světa, ale musí také druhým a světu něco přinášet, něčím sloužit, nést ovoce. To platí o existenci jako takové, o to víc o existenci křesťanské, o duchovním životě. Není prostě možné být jen „pasažérem“, který se veze, parazitem na druhých a světu, a potažmo Bohu.

To samozřejmě neznamená, že jen výkonný člověk má hodnotu a že každý jiný – malý, ještě nenarozený, nemocný, nemohoucí, starý, nějak jinak zneschopněný či neschopný – je parazit. To v žádném případě, něco takového by byl velmi zruďný a zcela nekřesťanský pohled na člověka, marxismus, eugenika, elitářství, čirý pragmatismus a materialismus v přímém přenosu...

V přinášení plodů určitě nejde jen o nějaké výkony, ty mohou a mají dělat ti, kteří jsou jich schopni, ale jde spíše o základní nasměrování existence. Nejdřív jde o základní křesťanský životní postoj, postoj následování Pána Ježíše: Chtít být užitečný, chtít sloužit, především chtít milovat. U každého jednotlivce a v různých fázích a možnostech jeho života to má trochu jiné projevy, někdy velmi nenápadné, ale podstatná je právě touha, touha a z ní vycházející docela konkrétní snaha přinášet (Boží) dobré ovoce.

Pro toho, kdo může nějak konkrétně sloužit, pracovat, pomáhat, to opravdu má i tyto podoby, a Bohu díky za to. Pro toho, kdo z nějakých důvodů (již anebo ještě) nemůže, to má podoby jiné, například modlitbu či vnitřní oběť za celý svět, anebo třeba i laskavost a vlídnost k těm, kteří jemu pomáhají.

Kdo chce nést plody, vždy s Boží pomocí je schopen najít, jaké mají být. Kdo chce milovat, vždy najde způsob, jak to činit, jak svou lásku projevit, jaké její plody přinášet. Důležité je chtít a k uskutečnění chtění čerpat Boží sílu. Chtít milovat a konkrétně milovat: to je to ovoce. Boží láska Pána Ježíše, jeho milost: to je ta míza, životadárná síla...

Parazitem bytí – nenávisť a sebestředným sobectvím – je ďábel, dárce bytí – dávající se Láskou – je Bůh...